

SEÇME ŞİİRLER

Bahtiyar VAHABZADE

(Yayıma hazırlayan: Yavuz AKPINAR)

LATIN DİLİ

Latın dili!
Her sözünde dünya boyda yük taşıyor,¹
Latın dili!
Millet ölüb, dil yaşayır.
“Ana” déyen “torpağ” déyen, “Veten” déyen
Yoh bu dilde.
Ancağ yéne yaşar bu dil.
Sabah bizim erzimizin²
Serheddinden o yana da
goşar bu dil.
Bekle... bütün ulduzları
gezer bu dil.
Döyüşlerde zefer çalib³
Ölen ere benzer bu dil.
Veteni yoh
Milleti yoh.
Yaşar özü.
Élmlerin temelidir
Evvel sözü, ahır sözü.

Kim déyir⁴ ki ölüdür bu?
Hekimlerin,
Alimlerin,
Loğmanların dilidir bu.
Bu dil ile hesablanır ay da, il de.
Çiçeklerin,
Böceklerin,
Küleklerin,
Feleklerin
Adlarını yazır alim
Ölü dilde.
Kim déyir ki, ölüdür bu?
Ölülerin dili déyil,
Dirilerin dilidir bu.
Atlantika sahilinde
Coşa coşa,
Daşa daşa:⁵
“Men azadam, men hoşbehtem,⁶

1 Taşıyor
2 Yarın bizim dünyamızın
3 Zafer kazanıp

4 Diyor
5 Büyük bir coşkunluk ve övünçle
6 Mutluyum

Déyir natig⁷ yad dilinde.
Söyle, natig,
İndi neye inanağ biz –
Ġulağa mı,
Ya göze mi?
Emele mi,
Ya söze mi?
“Men azadam, müstegilem” sözlerini
Öz dilinde demeye de
İhtiyarın yoğsa eger
Dé kim sene azad déyer?..
Söyle, néce azadsan⁸ ki
Komalarda dusdağ olub⁹
Ana dilin?
Böyük böyük meclislerden
İtirilib ilim ilim?..¹⁰
İclaslarda,¹¹ bir kelmesi, sözü yoğdur.
Bekle.. onun böyük, resmi meclislere
Çıhmağ üçün üzü yoğdur?¹²
Söyle, bekle; bic doğulub,¹³
Atasından¹⁴ yoğ heberi?

Bekle bu dil çoğ kasıbdır,¹⁵
Ġucağında sığışmayır¹⁶
Esrin böyük fikirleri?..
Sen derde bağ,
Veten de var,
Millet de var.
Ancağ onun dili yoğdur.
Ele bil ki¹⁷
Güzgü kimi, hamar, şeffafroyalın var,¹⁸
Dili iyöğdur...
İndi söyle,
Hansı dile ölü déyek?¹⁹
Veten varken,
Millet varken,
Kiçik, yoğsul komalarda²⁰
Dustağ olan bir dile mi?
Yoğsa, uzun esrlerden²¹
Kéçip gelen
Ġalğı ölen,
Özü galan bir dile mi?
Kazablanka, aprél,²² 1967

7 Konuşan; “sözcü”

8 Nasıl özgürsün

9 Kulübelerde tutsak olmuş

10 Tamamıyla yok edilmiş, kovulmuş

11 Toplantılarda

12 Utanıyor mu? Çıkmaya yüzü mü yok?

13 Yoksa piç midir? Gayrı meşru çocuk mudur?

14 Babasından

15 Yoksuldur

16 Sığmıyor

17 Sanki

18 Ayna gibi pürüzsüz, parlak kuyruklu piyano var

19 Hangi dile ölü diyelim

20 Yoksul evlerinde, kulübelerinde

21 Asırlardan, yüzyıllardan

22 Nisan

AHI DÜNYA FIRLANIR²³

Vahtın²⁴ deyirmanında daş eridi, ğum oldu,
Tarihe atdığımız ğayıtdı²⁵ lüzum oldu.
Dünenin heğigeti, bu ğün ters yozum oldu!²⁶
Niye de yozulmasın, ahi dünya firlanır!²⁷

Çoğ ovlağlar içinde, çoğ ovları ovladım,²⁸
Aşıp daşan arzumu, men artığ cilovladım.²⁹
Men atamı ötmüşem, meni ötüür övladım,³⁰
Bu béle de olmalı, ahi dünya firlanır!

Dünen düz³¹ sandığımızı, bu ğün eyri sanıram,³²
Be'zen olur özümden, özüm oğurlanıram.³³
Her il başğa arzunun başına firlanıram,³⁴
Niye de firlanmayım, ahi dünya firlanır!

Çoğ eyilen³⁵ görmüşem, eyilmeyen başları,
Sular duruldu gördük, dibindeki daşları.
Unvanımı³⁶ deyişdi dünenin alğışları,
Niye de deyişmesin, ahi dünya firlanır!

Néce dönür bu dövrän, néce dönür bu gerdış?³⁷
Tazıların üstüne, dovşanlar³⁸ da gülermiş!

Dünya bina olandan her şey deyişilermiş,³⁹
Deyişmesin, néylesin? Ahi dünya firlanır!

Ebedini⁴⁰ dünyanın, men ebedi sanmadım.
Bir ateşe tutuşdum, min ateşe yanmadım.
Bütler⁴¹ geldi ve gétidi, birine inanmadım,
Niye inanmahtım? Ahi dünya firlanır!

Fırlandığca⁴² bu dünya, yoğ da dönüp var olur,
Ğuruyan çésmelerden sular yéne car olur.⁴³
Bu dünyanın héyri de, şeri de tekrar olur,
Niye tekrar olmasın? Ahi dünya firlanır!

Min min iller⁴⁴ bu dünya, bélece fırlansa da,⁴⁵
Bir yuvanın bülbülü, min budağa⁴⁶ ğonsa da,
Aylar, iller, fesiller bir birini dansa da,⁴⁷
Deyişmezdir eğidem,⁴⁸ çoğ da dünya firlanır!

Ne ğeder isteyirse, min o ğeder fırlana,
Ğarşıma ğáh şer çığa, ğáh héyir
dığırlana,⁴⁹

Çerh-i felek isteyir lap tersine dolana,⁵⁰
Eğidemi héç neye⁵¹ deyişmerem, men
yéne!

4 Oktyabr [Ekim] 1985

23 Öyle ya, dünya dönüyor ya

24 Vaktin, zamanın

25 (Gereksiz diye) tarihe attığımız (şeyler) geri döndü

26 "Dünkü gerçek, bugün yalan oldu" anlamında.

27 Niye yorumlanmasın (düşünceler, görüşler niçin deyişmesin ki) dünya dönüyor ya!

28 Çok av yatağında, çok avları avladım

29 Dizginledim, engelledim

30 Ben babamı geçtim, beni de geçiyor evladım

31 Doğru

32 Bugün yanlış kabul ediyorum

33 Bazen kendimde, kendimi bulamıyorum; "bazen, kendimi tanıyamıyorum"

34 Her yıl başka bir arzu için can atıyorum.

35 Eğildiğini

36 Hedefini, adresini

37 Nasıl dönüyor bu devran, nasıl dönüyor bu "dünya"

38 Tavşanlar

39 Dünya yaratıldığından beri her şey deyişebilirmiş

40 Sonsuzluğunu

41 Putlar, "güzeller"

42 Döndükçe

43 Sular yine akar

44 Binlerce yıl

45 Bu şekilde dönse de

46 Dala

47 İnkâr etse de

48 Deyişmez inancım

49 Yuvarlana

50 Feleğin çarkı isterse tam tersine dönsün

51 Hiçbir şeye

AZERBAYCAN-TÜRKİYE

(Cavanşir Gülüliyev musigi bestelemiştir)

Bir ananın iki oğlu,
Bir amalın⁵² iki gölü.
O da ulu, bu da ulu
Azerbaycan-Türkiye.

Dinimiz bir, dilimiz bir,
Ayımız bir, ilimiz bir,
Éşgimiz bir, yolumuz bir
Azerbaycan-Türkiye.

Bir milletik, iki devlet
Éyni arzu, éyni niyyet.
Her ikisi cümhuriyyet
Azerbaycan-Türkiye.

Birdir bizim her halımız;
Sévincimiz-melalımız.
Bayrağlarda hilalımız
Azerbaycan-Türkiye.

Ana yurda yuva gurdum,
Ata yurda könül vérdim.
Ana yurdum, ata yurdum
Azerbaycan-Türkiye.

20 mapm, 1996.

TENHA MEZAR

1918-ci ilde érmeni başgına meruz
ğalmış Azerbaycana kömeye⁵³
gelen Türk ordusunun zabiti şücaetle
döyüsmüş,⁵⁴

52 Bir ülkünün, aynı idealin
53 Yardıma
54 Kahramanca savaşmış

Şamağı etrafında Érmeni güllesine tuş
gelmişdir.⁵⁵

O, öz, arzusu ile yaralandığı yerde de
defn olunmuşdur.

Yolun kenarında تنها bir mezar
Üstünde ne adı, ne soyadı var.
Éy yolçu, maşını eyle⁵⁶ bu yerde
Soruş kimdir yatan تنها gebirde?

O, bir Türk zabiti, gehreman, metin!
Doğma ğardaşına yardıma geldi.
Ĝırğına tutulan⁵⁷ milletimizin
Hağlı savaşına yardıma geldi.
Uzağdan hay vérib senin sesine,⁵⁸
Geldi, ğayıtmadı⁵⁹ öz ölkesine.
Düşmen seflerini o, soldan sağa
Biçib destesiyle⁶⁰ cebheni yardı.
Torpağın yolunda düşüb torpağa
Senin torpağını sene ğaytardı.⁶¹

Özü görüdüğü, hem can vérdiyi
Yolun kenarında defn édildi o.
Uğrunda canını ğurban vérdiyi
Torpağı özüne veten bildi o.

Yolçu, maşını bu yerde eyle
O mezar önünde sen te'zim éyle⁶².
Secde ğıl, dua vér onun ruhuna
Ayağ basdığın yer borcludur ona.

55 Ermeni kurşunuyla vurulmuştur

56 Arabanı durdur

57 Katledilen

58 Uzaktan senin sesine cevap verip

59 Geri dönmedi

60 (Emrindeki) birliği ile

61 Geri verdi

62 Saygı göster

BAYRAĞ

*Torpağım üstüne kölgeler salan
Menim varlığımın cilası; bayrağ.
Zeferden doğulmuş
Göytürkden galan
Ğurdbaşlı bayrağın balası bayrağ.

Üçrengli bayrağın kölgesinde men
Ğaraca torpağı veten görmüşem.
Zefer güllerini dövri-ğedimden⁶³
Bayrağ ışığında biten⁶⁴ görmüşem.
Bayrağ menliyimdir; bayrağ kimliyim,
Bayrağ-öz yurduma öz hâkimliyim.

Harda⁶⁵ ecdadımın ayağ izi var,
Bu zefer bayrağım orda dikelsin.⁶⁶*

*Kéçdiyi yerlerde dağlar, yamaclar
Onun hüzuruna salama gelsin.*

*Tariğden ğedimdir; zamandan ğoca
Menim bayrağıma sancılan hilal.
Aleme nur saçdı tariğ boyunca
Mebedler başına tac olan hilal.*

*Daim ucalasan!⁶⁷ Savas gününde
Esger silahıyla seni tén⁶⁸ görüm.
Yalnız zefer çalmış⁶⁹ şehid önünde
Seni alğış üçün eyilen⁷⁰ görüm.*

Nisan, 1998

63 En eski zamandan

64 Bayrağın ışığında bittiğini

65 Nerede

66 Dikilsin, yükselsin

67 Yücelesin, yükselesin

68 Beraber

69 Zafer kazanmış

70 Eğildiğini